

หัวข้อภาคนิพนธ์	นโยบายการล่าวาฬของญี่ปุ่น ค.ศ. 1986-2009 Japanese whaling Policy 1986-2009
ชื่อผู้เขียน	นายชาญณรงค์ สังข์อูยทุท Mister Channarong Sungayuth
แผนกวิชา/คณะ	สาขาการระหว่างประเทศและการทูต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา	ศ.ดร. สุรชัย ศิริไกร
ปีการศึกษา	2552

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “ นโยบายการล่าวาฬของญี่ปุ่น ค.ศ. 1986-2009 ” นี้มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาว่าเพราะเหตุใดญี่ปุ่นจึงมีจุดยืนและนโยบายในการสนับสนุนการล่าวาฬอย่างชัดเจน แม้ว่าโครงการวิจัยวาฬเพื่อจุดประสงค์ทางวิทยาศาสตร์ของญี่ปุ่น ซึ่งถือเป็นกิจกรรมหลักของนโยบายการล่าวาฬของญี่ปุ่น จะถูกคัดค้านอย่างมากจากนานาประเทศ โดยเฉพาะจาก ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ หรือสหรัฐอเมริกา ซึ่งกลุ่มประเทศเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นพันธมิตรที่สำคัญต่อญี่ปุ่นในหลายด้าน แต่เมื่อก้าวถึงประเด็นเรื่องการล่าวาฬญี่ปุ่นกลับมีความเห็นที่แตกต่างอย่างสิ้นเชิงต่อกลุ่มประเทศเหล่านี้ ญี่ปุ่นยังคงยืนยันถึงสิทธิและความชอบธรรมของตนเองในการที่จะทำการล่าวาฬต่อไป ดังนั้นการศึกษานโยบายการล่าวาฬของญี่ปุ่นจึงเพื่อที่จะทำความเข้าใจถึงสาเหตุที่ญี่ปุ่นสนับสนุนการล่าวาฬซึ่งรวมทั้ง ปัจจัยอื่นๆ ที่ทำให้ญี่ปุ่นสามารถดำรงจุดยืนและนโยบายในการสนับสนุนการล่าวาฬได้อย่างต่อเนื่องแม้ว่าจะถูกนานาชาติต่อต้านการล่าวาฬ โดยวิธีการศึกษาในภาคนิพนธ์ฉบับนี้จะใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Document Research) และการวิเคราะห์เชิงบรรยาย โดยนำแนวคิดเรื่อง Organizational Process Model และแนวคิดเรื่องการตัดสินใจ (Decision-Making) มาวิเคราะห์และอธิบาย เพื่อทำความเข้าใจต่อนโยบายการล่าวาฬของญี่ปุ่น

ผลการศึกษาพบว่าตั้งแต่หลังการออกข้อมติที่ทำให้มีการยุติการล่าวาฬเพื่อการพาณิชย์ของ คณะกรรมาธิการล่าวาฬระหว่างประเทศ ทำให้ญี่ปุ่นมีการปรับเปลี่ยนนโยบายการล่าวาฬจากการล่า วาฬเพื่อการพาณิชย์มาสู่โครงการวิจัยวาฬเพื่อวัตถุประสงค์ทางวิทยาศาสตร์ ความขัดแย้งระหว่าง ญี่ปุ่นซึ่งเป็นประเทศที่สนับสนุนให้มีการล่าวาฬต่อไปกับกลุ่มประเทศที่ต่อต้านการล่าวาฬนั้นมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นและยังไม่สามารถหาข้อยุติระหว่างทั้งสองฝ่ายได้โดยง่าย กลุ่มประเทศที่ต่อต้านการล่าวาฬอย่างเช่นออสเตรเลียได้ทำการกดดันให้ญี่ปุ่นยุติโครงการวิจัยวาฬดังกล่าว มีการปะทะกันระหว่างกองเรือที่ทำการล่าวาฬของญี่ปุ่นกับกองเรือของนักอนุรักษ์เพื่อการพิทักษ์สิทธิของสัตว์ อย่างไรก็ตามก็ญี่ปุ่นยังคงยืนยันที่จะทำการล่าวาฬต่อไปภายใต้โครงการวิจัยวาฬเพื่อ วัตถุประสงค์ทางวิทยาศาสตร์

สาเหตุประการสำคัญที่ทำให้ญี่ปุ่นยังคงทำการล่าวาฬต่อไป นั้นเนื่องมาจากการที่ สำนักงานประมงของญี่ปุ่นซึ่งถือเป็นองค์กรหลักในการรับผิดชอบประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการ ล่าวาฬของญี่ปุ่นนั้นมีผลประโยชน์โดยตรงจากการดำรงอยู่ของโครงการวิจัยวาฬ โดยเฉพาะจำนวน เงินงบประมาณที่รัฐบาลญี่ปุ่นได้ให้การอุดหนุนโครงการวิจัยวาฬ ดังนั้นหากโครงการวิจัยวาฬของ ญี่ปุ่นต้องถูกยกเลิก สำนักงานประมงและข้าราชการก็จะได้รับผลกระทบจากงบประมาณในส่วนที่ ขาดหายไป นอกจากนี้การดำรงอยู่ของโครงการวิจัยวาฬยังเป็นการประกันความมั่นคงทางด้านการ เงินและอำนาจสำหรับข้าราชการในสำนักงานประมงหลังออกจากราชการ เนื่องจากในญี่ปุ่น นั้นเมื่อข้าราชการ โดยเฉพาะข้าราชการระดับสูงลาออกหรือเกษียณแล้วมักจะไป ดำรงตำแหน่งใน องค์กรเอกชนหรือองค์กรพิเศษที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาล ซึ่งองค์กรเอกชนหรือองค์กรพิเศษเหล่านี้ก็ มักจะเป็นองค์กรที่อยู่ในแวดวงเดียวกับหน่วยงานราชการที่กลุ่มข้าราชการเหล่านี้เคยทำงานมาก่อน สำหรับข้าราชการในสำนักงานประมงก็เช่นเดียวกันภายหลังจากลาออกหรือเกษียณ ก็มักจะไป ดำรงตำแหน่งในองค์กรเอกชนและองค์กรพิเศษที่เกี่ยวข้องกับล่าวาฬหรือทางด้านการประมง ซึ่ง องค์กรเหล่านี้มีการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดกับสำนักงานประมง องค์กรอย่างเช่นสถาบันเพื่อการ วิจัยสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม และสมาคมประมงแห่งญี่ปุ่นนั้นต่างก็มีผลประโยชน์ร่วมกันจาก งบประมาณที่รัฐบาลญี่ปุ่นให้การสนับสนุนด้านกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการล่าวาฬและการประมง ผ่านทางสำนักงานประมงของญี่ปุ่น ดังนั้นหากโครงการวิจัยวาฬของญี่ปุ่นต้องยุติลงย่อมหมายถึง งบประมาณหรือผลประโยชน์ย่อมหมดลง องค์กรพิเศษและองค์กรเอกชนที่ทำงานร่วมกับ สำนักงานประมงก็จะย่อมจะได้รับผลกระทบเช่นกัน ข้าราชการในสำนักงานประมงที่คาดหวังจะ ได้รับผลประโยชน์และอำนาจภายหลังจากการลาออกหรือเกษียณจากการไปดำรงตำแหน่งใน องค์กรเอกชนหรือองค์กรพิเศษอื่นๆ ก็จะได้รับผลกระทบอย่างมากหากโครงการวิจัยวาฬต้องยุติลง

ดังนั้นการที่ญี่ปุ่นมีจุดยืนและนโยบายในการสนับสนุนการล่าอาณานิคมเนื่องมาจากองค์กรหลักในการร่างนโยบายและรับผิดชอบประเด็นเรื่องการล่าอาณานิคมมีผลประโยชน์ทั้งทางตรงในด้านงบประมาณและทางอ้อมคืออำนาจของหน่วยงานที่จะต้องรักษาไว้ หากมีการประกาศให้มีการยกเลิกโครงการวิจัยวาฬผลประโยชน์ในส่วนนี้ก็จะยอมหมดไป ซึ่งเป็นสิ่งที่สำนักงานประมงและข้าราชการในสำนักงานประมงจำเป็นต้องรักษาไว้

ปัจจัยอีกประการที่ทำให้ญี่ปุ่นยังสามารถดำรงโครงการวิจัยวาฬเพื่อวัตถุประสงค์ทางวิทยาศาสตร์ไว้ได้แม้ว่าจะถูกต่อต้านจากประเทศที่ไม่เห็นด้วยกับการล่าวาฬของญี่ปุ่น นั่นคือการที่สำนักงานประมงและหน่วยงานที่สนับสนุนการล่าวาฬในญี่ปุ่นนั้นสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการใช้สื่อเพื่อโจมตีผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับการล่าวาฬและนำเสนอประเด็นเรื่องการล่าวาฬมารวมกับประเด็นทางวัฒนธรรมและชาตินิยม โดยโจมตีกลุ่มที่ต่อต้านการล่าวาฬของญี่ปุ่นว่าเป็นพวกไม่เคารพวัฒนธรรมของญี่ปุ่นในการล่าวาฬ และตัดสินผู้อื่นบนพื้นฐานของวัฒนธรรมตนเอง ซึ่งการนำเสนอประเด็นทางวัฒนธรรมมาเป็นข้อโต้แย้งทำให้สำนักงานประมงและกลุ่มที่สนับสนุนการล่าอาณานิคมสามารถอ้างความชอบธรรมที่จะล่าวาฬในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมประเทศ นอกจากนี้ในการร่างหรือการกำหนดนโยบายในการล่าอาณานิคมองค์กรที่ต่อต้านการล่าอาณานิคมก็ไม่ได้รับเชิญหรือมีส่วนร่วม จึงทำให้องค์กรที่ต่อต้านการล่าอาณานิคมในญี่ปุ่นนั้นไม่สามารถที่จะสร้างพลังหรือช่องทางที่มากเพียงพอในการที่จะกดดันให้ญี่ปุ่นยุติโครงการวิจัยวาฬได้ ในขณะที่แรงต่อต้านจากต่างประเทศนั้นยังขาดความชัดเจน อาทิเช่นมาตรการทางกฎหมายระหว่างประเทศที่ออสเตรเลียขู่ว่าจะนำมาใช้ แต่การบังคับใช้กฎหมายหรือข้อบังคับกับประเทศมหาอำนาจนั้น ในทางปฏิบัติยังเป็นเรื่องที่มีความยากลำบากเช่นกัน ดังนั้น โอกาสที่ญี่ปุ่นจะประกาศยุติโครงการวิจัยวาฬด้วยตนเองจึงมีความเป็นไปได้ค่อนข้างน้อยเว้นเสียแต่เกิดเหตุสุดวิสัย เช่นเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง จนทำให้ต้องมีการตัดลดงบประมาณที่ไม่จำเป็น